

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**



Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ ТИПАМИ СІМЕЙ

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “29” серпня 2022р.

м. Івано-Франківськ – 2022р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціальна робота з різними типами сімей
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	4 / 7
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/

2. Опис дисципліни

Мета: вивчення теоретичних та практичних основ соціальної роботи з різними типами сімей з урахуванням соціально-економічної ситуації; досвіду вітчизняної та зарубіжної соціальної практики; допомога у вивченні теоретичних та практичних аспектів діяльності державних та недержавних організацій в проблемі раціонального здійснення соціальної роботи з різними категоріями сімей.

Завдання:

- ознайомити здобувачі вищої освіти з особливостями державної політики України щодо роботи з різними типами сімей, з функціями, типами сімей, зовнішніми та внутрішніми проблемами сімей, вразливими категоріями дітей і сімей та їхніми проблемами;
- розглянути типову технологію соціальної роботи з сім'єю та технології роботи з окремими категоріями сімей з дітьми.
- показати організаційні засади роботи соціальних служб у справах дітей, центрів соціально-психологічної реабілітації кризових сімей.
- висвітлити основні етапи роботи з різними типами сімей.
- обґрунтувати впровадження інноваційних технологій соціальної роботи з різними типами сімей.

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності.

ЗК-13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК-14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК-15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян/сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК-6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК-9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси осіб/сімей.

СК-11. Здатність до надання допомоги та підтримки особам/сім'ям із врахуванням індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

СК-20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

СК-23. Здатність надавати допомогу соціально неадаптованим сім'ям у набутті навичок відповідального батьківства та пошуку власних ресурсів для самостійного розв'язання життєвих проблем сім'ї.

Програмні результати навчання

РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

РН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

РН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

РН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Міжнародні та вітчизняні орієнтири	Знати міжнародні стандарти соціальної роботи з різними типами	Опрацювання лекційного матеріалу,

	соціальної роботи з різними типами сімей	сімей. Розуміти поняття отримувача соціальних послуг. Володіти принципами сімейно-орієнтованого підходу.	підготовка питань для обговорення на семінарському занятті
2	Соціальна робота з молоддю сім'єю	Знати поняття молоді сім'ї, благополучні молоді сім'ї. Розуміти основні тенденції життєдіяльності молодих сімей в сучасній Україні. Визначати особливості соціальної роботи з молодими сім'ями. Знати напрями соціальної роботи з молодими сім'ями. Формувати готовність особистості до шлюбу і сімейного життя.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка питань для обговорення на семінарському занятті
3.	Соціальна робота з багатодітною сім'єю	Знати поняття багатодітної сім'ї згідно Закону України «Про охорону дитинства», різновиди багатодітних сімей, нормативно-правові засади статусу багатодітної сім'ї. Визначати особливості соціальної роботи в багатодітній сім'ї. Знати основні напрями діяльності та функції соціального працівника. соціального працівника з багатодітними сім'ями.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка питань для обговорення на семінарському занятті
4.	Соціальна робота з прийомною сім'єю	Знати правові засади статусу прийомної сім'ї, вимоги до отримання статусу прийомних батьків і батьків-вихователів. Розуміти етапи підготовки потенційних прийомних батьків. Вміти здійснювати соціальний супровід прийомних сімей.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка питань для обговорення на семінарському занятті

5.	Соціальна робота з неблагополучними сім'ями	Знати поняття неблагополучної сім'ї, її класифікацію, причини та зовнішні прояви неблагополуччя сімей. Визначати проблеми та потреби сімей, які потребують соціальної допомоги: матеріальні, юридичні, психологічні. Знати форми надання соціальної допомоги неблагополучним сім'ям.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка питань для обговорення на семінарському занятті
6.	Соціальна робота з внутрішньо переміщеними сім'ями	Знати соціальний портрет внутрішньо переміщених сімей в Україні, законодавче забезпечення соціальної роботи щодо зазначеної категорії. Розуміти соціальні проблеми внутрішньо переміщених сімей. Вміти вести випадок як метод соціальної роботи на індивідуальному і груповому рівнях.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка питань для обговорення на семінарському занятті
7.	Соціальна робота з дистантними сім'ями	Знати феномен дистантної сім'ї: причини їх виникнення та проблеми соціально-психологічної роботи з дітьми з цих сімей. Розуміти соціально-психологічні умови розвитку особистості дітей з дистантних сімей. Вміти здійснювати супровід дистантних сімей.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка питань для обговорення на семінарському занятті
8.	Соціальна робота з сім'ями, в яких є особи з інвалідністю	Знати поняття, моделі класифікацію осіб з інвалідністю. Розуміти законодавчу базу щодо зазначеної категорії. Визначати проблеми, труднощі сімей в яких є особи з інвалідністю. Вміти	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка питань для обговорення на семінарському занятті

		надавати послуги таким сім'ям та вести соціальний супровід сімей в яких є особи з інвалідністю.	
--	--	---	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	25
Самостійна робота	5
Індивідуальне заняття	20
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські заняття		4		4		4		4		4		5						25
Самостійна робота																5		5
Індивідуальні завдання													20					20
Залік																	50	50
Всього за тиждень		4		4		4		4		4		5		10		5	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
<p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бичук І.О., Сокол М.В. Соціальна робота з сім'єю: методичні рекомендації з дисципліни. Луцьк : Вежа-Друк , 2017. 40 с. 2. Державний стандарт соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах. URL: https://xn--80aagahqwyibe8an.com/minsotspolitiki-ukrajin/nakaz-vid-31032016-318-pro-zatverdjennya-310472.html 3. Досвід надання допомоги дітям і сім'ям – жертвам військового конфлікту : практ. посіб. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 152 с. 4. Зберегти сім'ю. Соціальна робота із сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах / авториупорядники: Мороз О. М., Постолук Г. І., Семігіна Т. В., Шипіленко О. С. К. : ЕКМО, 2008, 160 с. 	

5. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. 232 с.
6. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол ; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.
7. Кулик І., Оленюк Т. Соціально-психологічна підтримка ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи*: збірник тез доповідей учасників VII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 19 травня 2022 р. / за ред. Г. Й. Михайлишин, І. В. Кулик; упоряд. : Н. В. Сабат, Н. І. Сабат. Івано-Франківськ, 2022. С. 52–55.
8. Кулик І., Семенюк Г. Правові аспекти соціального захисту багатодітних сімей в Україні. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : тези доповідей IV всеукр. з міжнар. участю наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 19 квітня 2019 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 6–9.
9. Кулик І.В. Соціальна робота з різними групами клієнтів : навчальний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 236 с.
10. Кулик І., Легун М. Проблема насильства в сучасній сім'ї. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : тези доповідей V Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції, 24 квітня 2020 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. С.75-78
11. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання : підручник. Вид. 3-тє, доп., перероб. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 376 с.
12. Мельник Л. А. та ін. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с.
13. Про соціальні послуги : Закон України від 16 листопада 2021 року № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
14. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
15. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. I. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
16. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики: колективна монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / За редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк: ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021, 342 с.
17. Соціально-педагогічна робота з проблемними сім'ями : посібник / авт.-упоряд. А. Капська та ін. Тернопіль : Астон, 2010. 304 с.
18. Трубавіна І. М. Соціальний супровід неблагополучної сім'ї. Науково-методичні матеріали. К. : ДЦСССМ, 2003. 86 с.

19. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з сім'єю в Україні : теорія і методика : [моногр.]. Харків : Нове слово, 2007. 395 с.

20. Файчук О. Л. Соціальна робота з сім'ями. Методичні вказівки для спеціальності 231 «Соціальна робота». Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 52 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kpspr@pnu.edu.ua
Викладач	Кулик Іванна Василівна
Контактна інформація викладача	+380677047023 ivanna.kulyk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу спрямована на створення доброзичливої атмосфери на занятті, активну комунікацію в групі з дотриманням правил академічної доброзичливості. Однією з вимог є відповідальне ставлення до виконання завдань самостійної роботи, опрацювання необхідної інформації, наукових джерел, тестових та інших завдань.

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none">– Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»– Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».– Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». <p>Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».</p> <ul style="list-style-type: none">– Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
--------------------------	--

Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника » (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) стор. 4-5. https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час занять	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. За рішенням кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019). Посилання https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський

	національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/ Рекомендовані платформи Coursera, Prometheus .
--	--

Викладач

Кулик І.В.